

گزارش کارشناسی

پرونده‌های دیوان عدالت اداری در خصوص:

ابطال رأی هشتادمین نشست شورای آموزش پزشکی و
تخصصی مورخ ۱۳۹۳/۹/۱ وزارت بهداشت، درمان و آموزش
پزشکی در قسمت بند «ب» و «ج» موضوع «۷» مبنی بر
احتساب سوابق تحصیلی در آزمون پذیرش دستیار تخصصی

کد گزارش: ۹۶۰۳۰۲۲

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۳/۰۱

پژوهشگاه شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

گزارش کارشناسی پرونده‌های دیوان عدالت اداری

موضوع:

ابطال رأی هشتادمین نشست شورای آموزش پزشکی و
تخصصی مورخ ۱۳۹۳/۹/۱ وزارت بهداشت، درمان و
آموزش پزشکی در قسمت بند «ب» و «ج» موضوع «۷»
مبنی بر احتساب سوابق تحصیلی در آزمون پذیرش
دستیار تخصصی

تهیه و تنظیم:

محسن ابوالحسنی

نظارت:

محمدعلی فراهانی و محمد بهادری جهرمی

پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۶۰۳۰۲۲

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۶/۰۳/۰۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزارش کارشناسی پرونده‌های استعلامی دیوان عدالت اداری

موضوع شکایت و خواسته: ابطال رأی هشتمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی مورخ ۱۳۹۳/۹/۱ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در قسمت بند «ب» و «ج» موضوع «۷» مبنی بر احتساب سوابق تحصیلی در آزمون پذیرش دستیار تخصصی

شکات: آقای سجاد حجازی به وکالت از آقایان میثم رضایی و میثم اشجعی.

طرف شکایت: شورای آموزش پزشکی و تخصصی

جهات مغایرت شرعی: مغایرت با آیه ۱۱۵ سوره مبارکه توبه و قاعده فقهی «قبح عقاب بلا بیان».

شماره و تاریخ نامه دیوان: ۹۰۰۰/۲۱۰/۱۸۰۷۸۰/۲۰۰ - ۱۳۹۵/۱۱/۱۶

مقدمه

شورای آموزش پزشکی و تخصصی که زیر مجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی محسوب می‌شود، در مصوبه خود مقرر داشته است که در آزمون دستیاری (تخصص پزشکی) سوابق تحصیلی شرکت‌کنندگان یعنی معدل دوره پزشکی عمومی به میزان پنج درصد و نمره آزمون پیش کارورزی به میزان ده درصد در نمره نهایی آن‌ها احتساب گردد. لذا با توجه به این‌که تأثیر سوابق تحصیلی، موجب بهتر شدن رتبه داوطلبان با معدل بالا و بالعکس منجر به ضرر داوطلبان با نمره پایین خواهد شد و از سوی دیگر چنین تصمیمی در طول دوره پزشکی عمومی و هنگام آزمون پیش کارورزی

جهت شرکت‌کنندگان در آزمون دستیاری وجود نداشته است شکات این مصوبه را موجب تضییع حقوق داوطلبان خوانده و تقاضای ابطال آن را داشته‌اند.^۱ در ادامه به شرح ادله شکات، پاسخ مشتکی‌عنه و بررسی موضوع خواهیم پرداخت.

شرح و بررسی

در بررسی دلایل مطروحه در پرونده ابتدا ادله شکات شرح داده خواهد شد و در ادامه پاسخ‌های معاونت برنامه‌ریزی، هماهنگی، حقوقی و امور مجلس وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مورد بررسی قرار خواهد گرفت و در نهایت به بررسی موضوع خواهیم پرداخت.

الف) دلایل شکات

۱. مغایرت با اصول ۲۷۱ و ۳۸۵ قانون اساسی درباره صلاحیت‌های اختصاصی قانون‌گذار:

ایجاد حق و تکلیف برای مردم بر اساس اصول مذکور در صلاحیت اختصاصی قانون‌گذار قرار دارد و مقام اداری همچون شورای آموزش پزشکی و

---

۱. لازم به ذکر است که موضوع احتساب سوابق تحصیلی در دفترچه راهنمای آزمون پذیرش دستیار تخصصی چهل و سومین دوره ۱۳۹۵-۹۶ هم منعکس شده و از این‌رو، شاکی تقاضای ابطال آن را نیز داشته است، اما پس از شکایت، بند مربوط با دستور وزیر بهداشت از دفترچه راهنمای آزمون حذف می‌شود و شاکی در نامه‌ای این قسمت از خواسته را انجام‌شده اعلام می‌کند و صرفاً تقاضای ابطال رأی صادره از شورای آموزش پزشکی و تخصصی را می‌نماید که هم چنان به قوت خود باقی است. از این‌رو در نامه دیوان عدالت اداری به شورای نگهبان آن قسمت از خواسته حذف شده است.

۲. اصل هفتادویکم: «مجلس شورای اسلامی در عموم مسائل در حدود مقرر در قانون اساسی می‌تواند قانون وضع کند.»

۳. اصل هشتادوپنجم: «سمت نمایندگی قائم به شخص است و قابل واگذاری به دیگری نیست. مجلس نمی‌تواند اختیار قانون‌گذاری را به شخص یا هیئتی واگذار کند.»

تخصصی مجاز به ورود در حوزه تقنین نیست. تصویب «قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور» در سال ۱۳۹۲ و اصلاح آن در سال ۱۳۹۵ که پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها را بر اساس «سابقه تحصیلی» و یا «سابقه تحصیلی و آزمون» مقرر کرده است^۱ و همچنین «قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی مصوب ۱۳۹۴» که پذیرش در مقطع کارشناسی ارشد را منوط به آزمون متمرکز و تأثیر معدل داوطلب و پذیرش در مقطع دکتری را با اعمال (۲۰) درصدی سوابق آموزشی، پژوهشی و فناوری قرار داده است^۲، نشان می‌دهد که موضوع لزوم تأثیر سوابق تحصیلی برای قانون‌گذار آن‌چنان

-
۱. ماده ۵ - پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها به روش ظرفیت رشته - محل و تقاضای داوطلبان بر اساس «سابقه تحصیلی» یا «سابقه تحصیلی و آزمون (عمومی یا عمومی - اختصاصی)» صورت می‌گیرد.
  ۲. ماده ۴- سنجش در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته بر اساس آزمون متمرکز از دروس تخصصی مقطع کارشناسی و تأثیر معدل داوطلب (در رشته‌های مرتبط) توسط وزارتین انجام می‌شود.
  - ماده ۵ - سنجش و پذیرش دانشجو در مقطع دکتری ناپیوسته برحسب هر یک از شیوه‌های «آموزشی - پژوهشی» و «پژوهش محور» به شرح زیر انجام می‌شود:
    - الف - دکتری آموزشی - پژوهشی: سنجش و پذیرش برای ورود به دوره دکتری ناپیوسته آموزشی - پژوهشی بر اساس معیارهای زیر صورت می‌گیرد:
      - ۱ - آزمون‌های متمرکز (۵۰ درصد)
      - ۲ - سوابق آموزشی، پژوهشی و فناوری (۲۰ درصد)
      - ۳ - مصاحبه علمی و سنجش عملی (۳۰ درصد)
    - ب - دکتری پژوهش محور: سنجش و پذیرش برای ورود به دوره دکتری ناپیوسته پژوهش محور بر اساس معیارهای زیر صورت می‌گیرد:
      - ۱ - آزمون‌های متمرکز (۳۰ درصد)
      - ۲ - سوابق آموزشی، پژوهشی و فناوری (۲۰ درصد)
      - ۳ - مصاحبه علمی و بخش عملی (۳۰ درصد)
      - ۴ - تهیه طرح‌واره (۲۰ درصد)

مهم بوده است که هر بار خود در موضوع ورود نموده است. هم‌چنین رأی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال مصوبه شورای سنجش و پذیرش دانشجو در خصوص سوابق تحصیلی در سال ۱۳۹۴^۱ نیز مؤید این امر می‌باشد و لذا تأثیر سوابق تحصیلی به‌نوعی دارای ماهیت تقنینی است که بدون مجوز قانون‌گذار اعمال آن امکان پذیر نخواهد بود.

۲. قاعده عطف به ماسبق نشدن قوانین:

مصوبه شورای پزشکی و تخصصی، بدون اعلام قبلی به داوطلبان و بدون محدود کردن مقرر به افراد مشمول پس از تصویب، به همه داوطلبان گذشته سرایت داده شده است که خلاف آشکار و بین اصل ۱۶۹ قانون اساسی^۲ و ماده ۴ قانون مدنی^۳ است. از سوی دیگر با توجه به این‌که فرد حق شرکت مجدد در آزمون را خواهد داشت ولی به هیچ‌عنوان امکان جبران سوابق تحصیلی خود را نخواهد داشت، عدم

---

۱. رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری:

مطابق مواد ۱ و ۱۰ و تبصره‌های ذیل ماده ۵ قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۰، نتیجه امتحان سه سال آخر دوره متوسطه که به‌صورت سراسری و نهایی برگزار شده باشد در آزمون سراسری ورود به دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی قابل تأثیر می‌باشد و در صورت تحقق شرط مطرح در تبصره ۵ ماده ۵ قانون، امکان اجرای قانون فراهم است. نظر به این‌که در بند ۲ مصوبه مورخ ۱۳۹۲/۹/۶ شورای سنجش و پذیرش دانشجو، قبل از تحقق شرایط قانونی از حیث برگزاری آزمون نهایی برای ۳ سال آخر دوره متوسطه، صرفاً در خصوص تأثیر نتیجه امتحان نهایی سال آخر در آزمون سراسری اتخاذ تصمیم شده است، این بند از مصوبه، مغایر احکام قانونی فوق‌الذکر است و به استناد بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود.»

۲. اصل یکصد و شصت و نهم: «هیچ فعل یا ترک فعلی به استناد قانونی که بعد از آن وضع شده است، جرم محسوب نمی‌شود.»

۳. ماده (۴): «اثر قانون نسبت به آتیه است و قانون نسبت به ماقبل خود اثر ندارد مگر اینکه در خود قانون مقررات خاصی نسبت به این موضوع اتخاذ شده باشد.»

امکان ترمیم و بهبود نمرات سوابق تحصیلی موضوعی است که کاملاً برخلاف عدالت خواهد بود.

۳. اصل «قیح عقاب بلا بیان»:

این اصل از آیه شریفه «وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ»^۱ برداشت شده است. با توجه به این که افراد در زمان تحصیل از تأثیر معدل نمرات و نمره یکی از آزمون‌های خود، در نتیجه آزمون‌های مقاطع بالاتر بی‌اطلاع بوده‌اند و چنین امری وجود نداشته است، این تأثیر باعث تضییع حق ایشان شده و با توجه به رقابت تنگاتنگ، تأثیر سوء بسیاری بر آینده آن‌ها خواهد گذاشت.

۴. مغایرت با بند ۱۴ اصل سوم ۲ به واسطه از بین رفتن حقوق مکتسبه افراد: بند ۱۴ اصل سوم در راستای امنیت حقوقی آحاد مردم مورد تأکید قرار گرفته است درحالی‌که در موضوع این پرونده، مصوبات سابق و در زمان تحصیل افراد به آن‌ها حق داده است که با دارا بودن هر معدلی و هر حد نصابی در آزمون مربوطه، در امتحان دستیاری تخصصی شرکت کنند و لکن پس از اتمام مراحل مذکور مقرر شده نمرات اکتسابی در دوره گذشته ملاک خواهد بود و لذا این مصوبه به حقوق مکتسبه پیشین افراد خلل وارد کرده است.

---

۱. سوره توبه آیه ۱۱۵: چنان نیست که خداوند قومی را، پس از آن که آن‌ها را هدایت کرد گمراه (و مجازات) کند؛ مگر آن که اموری را که باید از آن بپرهیزند، برای آنان بیان نماید.

۲. اصل سوم - ....

۱۴ - تأمین حقوق همه‌جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضائی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون.

۵. مغایرت با اصول ۱۱۹، ۲۲۰ و بندهای ۹ و ۱۴ اصل ۳ قانون اساسی ۳ در مورد برابری و منع تبعیض ناروا:

بر اساس اصول مختلف حقوقی، اشخاص در استفاده از امکانات مادی و معنوی مساویند و اعطا هرگونه امتیاز به اشخاص، منوط به حکم قانون‌گذار است. اما در موضوع مورد بحث، افراد با شرایط مختلف و با اساتید و آزمون‌های مختلف سنجیده شده‌اند. و از سوی دیگر بسیاری از امتحان‌ها، شرایط لازم آزمون‌های استاندارد نهایی و سراسری و مطابق مصوبات شورای عالی آموزش نبوده است. لذا اینکه نمره واحدی برای همه افرادی که در آزمون‌های متفاوت در نظر گرفته شود به‌منزله عدم رعایت مساوات و اعمال تبعیض است. از همین رو در قانون «سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور» مصوب ۱۳۹۲ بیان شده است نمرات دروسی را که «امتحانات آن مطابق اصول سنجش و اندازه‌گیری توسط وزارت آموزش و پرورش به‌صورت سراسری، نهایی و استاندارد مطابق مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش برگزار شده باشد» می‌توان جزو سوابق تحصیلی به‌حساب آورد. درحالی‌که در مصوبه حاضر، به این شرط توجه نشده است.

---

۱. اصل نوزدهم: «مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند این‌ها سبب امتیاز نخواهد بود.»

۲. اصل بیستم: «همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند.»

۳. اصل سوم: ۹ - رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی.

۱۴ - تأمین حقوق همه‌جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضائی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون.

ب) پاسخ مشکلی عنده:

معاونت برنامه‌ریزی، هماهنگی، حقوقی و امور مجلس وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز در پاسخ، دلایل خود را در رد ادله شکات به شرح زیر بیان نموده است:

۱. صلاحیت قانونی شورای آموزش پزشکی و تخصصی:

بر اساس قانون تشکیل و وظایف وزارت بهداشت مصوب ۱۳۶۷/۳/۳ مجلس شورای اسلامی^۱، «فعالیت‌های مربوط به تربیت نیروی انسانی گروه پزشکی، ... و اجرای برنامه‌های تربیت نیروی انسانی گروه پزشکی» از وظایف قانونی این وزارتخانه است.

همچنین تعیین ضوابط جهت تربیت متخصص در دانشکده‌های پزشکی از جمله برنامه و روش‌های آموزشی و تنظیم آیین‌نامه‌ها و مقررات اجرایی امتحانات تخصصی و همچنین بررسی نحوه اجرای ضوابط و برنامه‌ها طبق «قانون تشکیل شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته‌های پزشکی» (مصوب

---

۱. ماده ۱ - وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی عبارت‌اند از:

- ۱ - تدوین و ارائه سیاست‌ها، تعیین خط‌مشی‌ها و نیز برنامه‌ریزی برای فعالیت‌های مربوط به تربیت نیروی انسانی گروه پزشکی، پژوهش، خدمات بهداشتی، درمانی، دارویی، بهزیستی و تأمین اجتماعی.
- ۲ - تأمین بهداشت عمومی و ارتقاء سطح آن از طریق اجرای برنامه‌های بهداشتی خصوصاً در زمینه بهداشت محیط و کنترل و نظارت بهداشتی بر سموم و مواد شیمیایی، مبارزه با بیماری‌ها، بهداشت خانواده و مدارس آموزش بهداشت عمومی، بهداشت کار و شاغلین با تأکید بر اولویت مراقبت‌های بهداشتی اولیه، به‌ویژه بهداشت مادران و کودکان با همکاری و هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط.
- ۳ - ایجاد نظام هماهنگ بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و گسترش شبکه تلفیقی بهداشت و درمان.
- ۴ - تعیین رشته‌ها و مقاطع تحقیقی موردنیاز کشور و اجرای برنامه‌های تربیت نیروی انسانی گروه پزشکی در جهت نیل به خودکفائی.

۳/۵/۱۳۵۲) به شورای آموزش پزشکی و تخصصی سپرده شده است.^۱

۲. سابقه اتخاذ این تصمیم

با توجه به اختیار قانونی که به شورای مذکور اعطا شده و با توجه به اهمیت موضوع، در سال ۱۳۸۶ مقرر می‌شود که دبیرخانه شورا، «آیین‌نامه تحول در نظام پذیرش دستیار در دوره‌های تخصصی و فوق تخصصی و تکمیلی تخصصی مبتنی بر نیازسنجی» را تهیه کند تا در شورا تصویب شود.

متعاقب آن در نشست ۷۱ شورا در سال ۱۳۸۸، تصویب می‌شود که این اقدامات انجام شود:

۱-۲. آزمون متمرکز پذیرش دستیار از دوره سی و هشتم به بعد با اعمال

---

۱. ماده ۱ - شورای آموزش پزشکی و تخصصی در وزارت علوم و آموزش عالی با وظایف زیر تشکیل می‌گردد:

۱ - بررسی و تعیین احتیاجات آموزش رشته‌های پزشکی و تخصصی.
۲ - ارزشیابی و تعیین محتوای برنامه‌ها و روش‌های کلی آموزش پزشکی و ایجاد هم‌آهنگی لازم.
۳ - بررسی و تعیین احتیاجات نیروی انسانی لازم در کشور در رشته‌های پزشکی و علوم وابسته و تخصص‌های پزشکی.

۴ - تعیین ضوابط جهت تربیت متخصص در دانشکده‌های پزشکی و بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه‌ها از جهات زیر:

الف - برنامه و روش‌های آموزشی.

ب - بررسی و اظهارنظر درباره ضوابط مربوط به صلاحیت آموزشی مؤسسات پزشکی و تصویب صلاحیت آموزشی مذکور و نحوه وابستگی آن‌ها به دانشگاه‌ها بر اساس ضوابط مقرر.

ج - تنظیم آیین‌نامه‌ها و مقررات اجرائی امتحانات تخصصی.

۵ - بررسی نحوه اجرای ضوابط و برنامه‌ها.

۶ - همکاری با شورای گسترش و ارزشیابی مدارک تحصیلی خارجی.

۷ - تشکیل هیئت‌هایی به منظور بررسی و مطالعه در هر یک از موارد مربوط به وظائف شورا و طرح گزارش آن‌ها در شورا.

تغییرات زیر برگزار شود:

الف) استفاده از نمره پیش کارورزی دهک بندی شده افراد با ۱۰ درصد تأثیر برای محاسبه نمره کل.

ب) استفاده از معدل کل دوره آموزش پزشکی عمومی (بدون محاسبه نمره پیش کارورزی و نمره دوره کارورزی) دهک بندی شده با ۱۰ درصد تأثیر در محاسبه نمره کل و ...

۲-۲ در تعیین نمره نهایی، موارد زیر با ۲۰ درصد تأثیر دخالت داده می‌شود:

الف- ... ز- تأثیر نمره دوره کارورزی

تبصره: آیین‌نامه چگونگی اجرای آن باید توسط دبیرخانه تهیه شود و در کمیسیون دائمی معین شورا تصویب و به توشیح رئیس شورا برسد. این آئین‌نامه چگونگی اجرای بند ۱-۲ از دوره ۳۸ به بعد و بند ۲-۲ از دوره ۳۹ به بعد و ... را مشخص کند.

در نشست ۷۳ تصمیم گرفته می‌شود آزمون سال ۱۳۸۹ هم با روال سابق برگزار شود و تغییر ۲۰ درصدی در آزمون دوره ۳۸ به صورت آزمایشی در کنار آزمون اصلی اعمال شود و نتایج آن تحلیل و بررسی شود و اجرای تحول در نظام پذیرش دستیار جهت ۳ تا ۴ سال آینده، با انجام اطلاع‌رسانی به افراد، آمادگی لازم داده شود.

لذا با توجه به آماده‌سازی انجام‌شده برابر مصوبات نشست‌های قبلی، در نهایت در سال ۱۳۹۳ در نشست هشتم این موضوع به تصویب می‌رسد.

بنابراین اولاً اقدام شورای آموزش پزشکی و تخصصی با مجوز قانون‌گذار و در حیطه وظایف محوله بوده است.

ثانیاً با توجه به ماهیت تحصیل در دوره تخصصی، نحوه پذیرش متقاضیان آزمون دستیاری ارتباطی با پذیرش دانشجو در سایر مقاطع ندارد، فلذا وحدت ملاک گرفتن با سایر مقاطع وجهی ندارد.

ثالثاً ادعای عطف به ماسبق شدن قوانین در موضوع حاضر نیز فاقد وجهه قانونی است. زیرا عطف به ماسبق نمودن مقررات در اینجا بدین معنا است که این وزارتخانه اعلام می‌نمود که تأثیر سوابق تحصیلی در پذیرش دستیاران سال‌های گذشته نیز اعمال شود. بر این اساس منظور از عطف به ماسبق شدن قوانین ادعایی از سوی شکات برای این وزارتخانه مشخص نمی‌باشد.

ج) بررسی موضوع

از میان استدلال‌هایی که توسط شکات و مشتکی‌عنه مطرح شده است، از جمله محورهای مهم به صلاحیت شورای آموزش پزشکی و تخصصی در وضع چنین آیین‌نامه‌ای برمی‌گردد که مورد ایراد خواهان واقع شده است. در این رابطه باید گفت اگرچه همان‌گونه که بیان گردید، امر تقنین در صلاحیت اختصاصی و انحصاری قانون‌گذار قرار دارد، اما قانون می‌تواند صلاحیت تعیین بعضی از ضوابط و تهیه برخی آیین‌نامه‌ها را به دستگاه‌های اجرایی و یا سایر نهادهایی که به موجب قانون پیش‌بینی می‌شوند، احاله نماید. در این موضوع نیز شورای آموزش پزشکی و تخصصی با صلاحیت تعیین ضوابط جهت تربیت متخصص در دانشکده‌های پزشکی به موجب قانون تشکیل شده است و فعالیت‌های مربوط به تربیت نیروی انسانی نیز که تعیین شرایط و ضوابط ورود به مقاطع تحصیلی از جمله آن‌هاست، به موجب قانون به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

محول شده است و از این جهت اقدام شورای آموزش پزشکی و تخصصی در نفس ورود به چنین ضابطه گذاری به دلیل اینکه فاقد ماهیت تقنینی است، در حیطه صلاحیتی و بر مبنای اختیار قانونی صورت گرفته باشد.

از سوی دیگر استناد شکات به ورود قانون گذار در موضوع سنجش و پذیرش دانشجو، برای اثبات صلاحیت انحصاری قانون گذار در این موضوع (به جهت ماهیت تقنینی آن) نیز بلا وجه به نظر می رسد؛ چراکه در قوانین مذکور نیز به صورت کلی به موضوع سنجش و پذیرش دانشجو ورود شده است و در هر دوی این قوانین، حکم به تأسیس شورایی با عنوان «شورای سنجش و پذیرش دانشجو» شده است که همچون شورای آموزش پزشکی و تخصصی در موضوع مورد بحث فعلی، صلاحیت انجام بعضی از امور مربوطه را بر عهده دارند.^۱

استناد به رأی مشابه دیوان عدالت اداری نیز از این حیث نمی تواند در این موضوع مورد استفاده قرار گیرد. چراکه اگرچه در آن رأی نیز موضوع خواسته شبیه پرونده فعلی است، اما هیئت عمومی دیوان با توجه به این که قبل از تحقق

---

۱. به موجب ماده (۲) قانون سنجش و پذیرش دانشجو مصوب ۱۳۹۰، «به منظور برنامه ریزی، تصویب مقررات هماهنگی و نظارت بر نحوه سنجش علمی و پذیرش دانشجو برای کلیه دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور در مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد پیوسته، دکتری حرفه ای و دکتری پیوسته «شورای سنجش و پذیرش دانشجو» که از این پس در این قانون «شورا» نامیده می شود با ترکیب زیر تشکیل می شود»

و به موجب ماده (۲) قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، «برنامه ریزی، هماهنگی و نظارت بر نحوه سنجش و پذیرش دانشجوی تحصیلات تکمیلی به شورای سنجش و پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی در دانشگاه ها با ترکیب زیر واگذار می شود که در این قانون به اختصار «شورا» نامیده می شود.»

شرایط قانونی از حیث برگزاری آزمون نهایی برای ۳ سال آخر دوره متوسطه، صرفاً در خصوص تأثیر نتیجه امتحان نهایی سال آخر در آزمون سراسری اتخاذ تصمیم شده است، آن بند از مصوبه را مغایر قانون شناخته و ابطال کرده است و متعرض صلاحیت شورای مربوطه در وضع آیین‌نامه یا عطف به ماسبق شدن موضوع نشده است.

اما در مورد ادعای عطف به ماسبق شدن موضوع مصوبه، اگرچه مشتکی‌عنه قائل به عدم موضوعیت آن شده است، لکن به نظر می‌رسد منظور شکات از این عنوان این است که باتوجه به این‌که مصوبه اعمال سوابق تحصیلی، در مورد کسانی اجرا خواهد شد که در زمان تحصیل آگاه به تأثیر نمرات خود در آزمون ورود به مقطع دستیاری نبوده‌اند، این حکم نسبت به آن‌ها عطف به ماسبق شده است و آن‌ها مشمول عقاب بلا بیان شده‌اند که این ایراد خواهان محل تأمل جدی به نظر می‌رسد. اگرچه مشتکی‌عنه مدعی شده است که این تصمیم از سال‌ها قبل اتخاذ شده و برای توجیه مشمولین چند سالی عقب افتاده است، اما با این حال زمان چهار الی پنج‌ساله مورد اشاره با توجه به اعمال سوابق تحصیلی هفت‌ساله داوطلبان به حدی نیست که همه مشمولین را پوشش دهد. همچنین بسیاری از افرادی که هم‌اکنون در امتحان تخصص شرکت می‌کنند سوابق نمراتشان مربوط به پیش از دوره مذکور که مورد ادعای وزرات بهداشت است، می‌باشد.

علاوه بر اشکال فوق این استدلال شکات نیز که اعمال سوابق تحصیلی برای ورود به مقاطع بالاتر، ضرورتاً نیازمند برابری شرایط افراد داوطلب در طول دوران تحصیل در قالب آزمون‌های استاندارد است نیز قابل توجه است که با پاسخ مناسبی از سوی مشتکی‌عنه روبرو نشده است. به عبارت دیگر، اعمال

سوابق تحصیلی هنگامی عادلانه تلقی می‌شود که سوابق مزبور در یک شرایط مساوی به دست آمده باشد درحالی‌که هم‌اکنون آزمون‌های دانشگاه‌های مختلف به صورت جداگانه برگزار شده و سطح آزمون‌ها یکی نیست. همچنین سطح علمی دانشگاه‌ها و اساتید نیز متفاوت است و اینها مواردی هستند که در صورت اعمال سوابق تحصیلی باید مورد توجه قرار گیرند.

نتیجه‌گیری

با توجه به قوانین موجود، برنامه‌ریزی جهت تربیت نیروهای متخصص پزشکی و تنظیم آیین‌نامه‌ها و مقررات اجرایی امتحانات تخصصی و همچنین بررسی نحوه اجرای ضوابط و برنامه‌ها به شورای آموزش پزشکی و تخصصی تفویض شده است و این شورا بر مبنای اختیار قانونی خود اقدام به اتخاذ تصمیم احتساب سوابق تحصیلی در آزمون دستیاری تخصص پزشکی نموده است و از حیث صلاحیت خللی به این موضوع وارد نخواهد بود.

اما با توجه به این‌که این تصمیم نسبت به همه افراد پس از تصویب قابل اعمال است، حتی به فرض ایجاد تمهیدات چهار الی پنج‌ساله برای این تصمیم، باز هم اعمال سوابق تحصیلی هفت‌ساله داوطلبان در آزمون، نسبت به آن دسته از افرادی که در زمان تحصیل، چنین ضابطه‌ای وجود نداشته است، محل تأمل جدی خواهد بود. در کنار این مسئله، عدم وجود شرایط برابر - به‌خصوص از حیث استاندارد و هم‌سطح نبودن همه آزمون‌ها - در طول تحصیل در میان داوطلبان با توجه به تفاوت در محل تحصیل، نیز اطلاق اعمال سوابق تحصیلی برای کلیه افراد جهت ورود به مقطع بالاتر را با تأمل مواجه می‌سازد.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل های آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود رایانها و تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۳۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir